

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

30
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

БГПУ
им. М. Акмуллы

РУДН

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ
ТӘСІЛДЕМЕ: ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ФОРУМ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ФОРУМ

«СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
КАДРОВ: НАУКА И ПРАКТИКА»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL FORUM
«MODERN APPROACHES TO TEACHER TRAINING: SCIENCE AND
PRACTICE»

МАТЕРИАЛДАРЫ

Астана

26 ақпан 2026 жыл

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ**

**«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕМЕ:
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ФОРУМ
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ
26 ақпан, 2026 жыл**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОГО
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОГО ФОРУМА
«СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ:
НАУКА И ПРАКТИКА»
26 февраля, 2026 года**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL FORUM
INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL FORUM
«MODERN APPROACHES TO TEACHER TRAINING: SCIENCE AND PRACTICE»
february 26, 2026**

Астана, 26 ақпан 2026 ж.

УДК 37.0
ББК 74.00
П23

Жалпы редакциясын басқарған: Сомжүрек Б.Ж.

Редакция алқасы: Асылбекова М.П., Атемова К.Т., Байсарина С.С., Сламбекова Т.С.,
Махадиева А.К.

П23 Педагогикалық кадрларды даярлаудағы заманауи тәсілдеме: ғылым және практика: халықаралық ғылыми-тәжірибелік форум материалдары. 26 ақпан 2026 ж./ – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2026. – 1668 бет.

ISBN 978-601-385-193-8

Халықаралық ғылыми-практикалық форум материалдарының жинағында педагог кадрларды даярлаудың заманауи ғылыми-әдіснамалық негіздерін талдау, педагогикалық білім беру саласындағы инновациялық тәсілдер мен тиімді практикаларды айқындау, халықаралық ғылыми тәжірибе алмасуды дамытуға арналған өзекті ғылыми-тәжірибелік зерттеулердің нәтижелері енгізілген. Материалдарда педагогикалық білім мен ғылымның жаһандық трендтері, педагогикалық білім берудегі жасанды интеллект және цифрлық технологиялар, педагог кадрларды инклюзивті білім беруге дайындаудың халықаралық тәжірибесі және инновациялық әдістері туралы мәселелері қарастырылған. Жинақ білім саласындағы мамандарға, ғалымдарға, оқытушылар мен білім алушыларға арналған.

В сборник материалов международного научно-практического форума включены результаты актуальных научно-практических исследований, направленных на анализ современных научно-методологических основ подготовки педагогических кадров, выявление инновационных подходов и эффективных практик в сфере педагогического образования, а также развитие международного научного обмена опытом. В материалах рассматриваются вопросы глобальных тенденций в педагогическом образовании и науке, использования искусственного интеллекта и цифровых технологий в педагогическом образовании, международного опыта и инновационных методов подготовки педагогических кадров к инклюзивному образованию. Сборник предназначен для специалистов в области образования, ученых, преподавателей и обучающихся.

The proceedings of the International Scientific and Practical Forum include the results of relevant scientific and practical research aimed at analyzing the modern scientific and methodological foundations of teacher training, identifying innovative approaches and effective practices in the field of teacher education, as well as promoting international scientific exchange of experience. The materials address issues related to global trends in pedagogical education and science, the use of artificial intelligence and digital technologies in teacher education, as well as international experience and innovative methods of preparing teaching staff for inclusive education. The collection is intended for education professionals, researchers, teachers, and students.

УДК 37.0
ББК 74.00

ISBN 978-601-385-193-8

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2026

Бұл жинаққа енгізілген материалдарға авторлар жауапты.
Authors are responsible for the content of their materials.

269	Нагайцев Т.О. Психолого-педагогические стратегии подготовки педагогических кадров к предупреждению суицидального поведения несовершеннолетних: междисциплинарная модель школьной превенции	1128
270	Оразбаева Д.С. Ағылшын тілі сабағында инклюзивті білім берудің ерекшеліктері	1133
271	Сыдыкова Г.Д., Токсанбаева Г.Б. Танымдық ойындардың аутизм спектрі бұзылысы бар балалардың сөйлеу тілін дамытудағы рөлі	1136
272	Тайғарина А.Э. Психикалық дамуында тежелуі бар бастауыш сынып оқушыларын білім беру ортасына бейімдеудегі әлеуметтік педагогтың рөлі	1139
273	Турсунбаева А.У. Инклюзивті білім беру жағдайында педагог кадрларды кәсіби даярлаудың инновациялық тәсілдері: халықаралық көзқарас	1142
274	Сейткамалова А.К. Тәрбиеленушілер арасындағы агрессияның алдын-алу тәсілдері	1146
275	Толеуханова А.Д. Инклюзивті мәдениет зерттеулеріндегі әдіснамалық тұғырлар	1149
276	Турекулова Н.А. Бастауыш білім беру арқылы нашар еститін оқушылардың экологиялық сауаттылығын арттыру	1153
277	Болат Б.Қ. Жасөспірімдердің салауатты өмір салтын дене тәрбиесі арқылы қалыптастырудың маңызы	1155
278	Бейсенбаева Ж.Н. Жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауын психологиялық-педагогикалық қолдаудың ерекшеліктері	1159
279	Мендигереева Д.А. Студенттердің өмірлік құндылықтары мен денсаулыққа көзқарасының психологиялық аспектілері	1162
280	Шарапатов Р.Ж. Девиантты мінез-құлықты жасөспірімдер типологиясын талдау	1167
281	Жақыпбекова З.Ж. Мектеп жасындағы жасөспірімдердің өзін-өзі реттеу мәселелері	1171
<p>4-секция: Заманауи педагогтің кәсіби дамуындағы құндылықтық тәсілдеме 4-секция: Ценностный подход к профессиональному развитию современного педагога 4-section: Value-based approach to the professional development of the modern teacher</p>		
282	Абдукаримов Н.А. Педагогические принципы совершенствования уроков физического воспитания для учащихся начальных классов	1176
283	Куттибекова Г.Т. Организация процесса начального образования на основе передовых современных педагогических технологий	1179
284	Абилова Г.О. Заманауи педагогтың кәсіби дамуында педагогикалық вебинарлардың рөлі	1182
285	Ибадуллаева С.Ж., Кожабегенова А.Т. Биология пәні негізінде жоғары сынып оқушыларына экологиялық білімді қалыптастырудың маңыздылығы	1187

286	Есенова Н.Е. Оқыту процесіндегі рефлексияның мұғалімнің кәсіби мәдениетін қалыптастырудағы маңызы	1191
287	Жакыпбекова А.Т., Зулпукарова Д.И., Сманова Н.Т. Ценности профессиональной деятельности будущих молодых учителей	1195
288	Игибаева А.К., Акилтаева Н.К Некоторые аспекты подготовки будущего педагога в условиях вызовов современного социума	1199
289	Асылбекова М.П., Таңатарқызы Г. Болашақ педагог-психологтердің метақұзіреттілігін дамытудың теориялық негіздері	1204
290	Койшыманова А.М., Атемова К.Т. Цифрлық трансформация жағдайында педагог-психологтарды оқушылардың мобильдік тәуелділігін алдын алуға даярлау	1208
291	Шакаримова К.К., Сламбекова Т.С., Хасан А Цифрландыру дәуіріндегі болашақ педагог-психологтың кәсіби имиджі: ғылыми-теориялық аспектілері	1212
292	Toleubekova R.K., Talpakova M.Z. Formation of corporate competencies of teachers based on a value approach to professional development	1219
293	Сламбекова Т.С., Байсарина Ж.С. Болашақ педагогтерді оқушылардың бос уақытын ұйымдастыруға дайындау	1224
296	Нұрқасымова С.Н., Толекенова Л.А., Нұрланқызы Г. Сараланған тапсырмалар арқылы білім алушылардың физикалық есептерді шешу біліктерін қалыптастыру	1229
297	Айкинбаева Г.Қ., Таукибаева Ш.Ж., Жылқыбаев К.Д., Шериязданов Б.Р. Жеке тұлғаның дамуына ұлттық құндылықтар мен дәстүрдің әсері	1235
298	Ботабаева А. Е., Қажатбек С. Оқушылардың әлеуметтік-құқықтық жауапкершілігін дамытудың маңыздылығы	1240
299	Истомина Н.С. Интеграция ценностей программы «Адал азамат» в профессиональную деятельность педагога	1243
300	Шангереева С.А., Албытова Н.П. Аксиологические основы профессионального развития будущих педагогов в высшем образовании	1247
301	Торebaева Г.Р., Бельгибаева Г.К., Yucel Gelislli Педагогикалық колледждің білім беру жүйесінде геймификация технологиясын қолдану арқылы студенттердің кәсіби құзыреттілігін дамыту	1254
302	Албытова Н.П. Білім беру ортасының белгісіздігі жағдайында оқытушының кәсіби бірегейлігін құндылық-мағыналық реттеу	1260
303	Шолпанқұлова Г.К., Ақын А.К. Болашақ педагог-психологтердің гендерлік мәдениетін дамытудың педагогикалық шарттары	1264
304	Ахунова У.О. Музыка как инструмент формирования эмоциональной и социальной компетентности учащихся	1269

305	Нұралы С., Фейзулдаева С.А. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің әдістемелік тілдік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі	1272
306	Темірхан А.Е., Мухметова Р.Ж. Оқушылардың оқу мотивациясын арттырудағы smart мақсаттардың рөлі	1276
307	Кишибаева Д.Ж., Оңғарбаева Ж. Педагогтың білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби дамуы	1279
308	Polatova A.N., Mamurbekova Z.U. Future perspectives of scientific research in the field of higher education	1284
309	Абдалинова А.Б. Воспитание патриотизма учащихся через внеурочную деятельность: педагогико-психологические основы и практические подходы	1288
310	Темирханова К.Ш. Когнитивтік әдістер – болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ғылыми-коммуникациялық дағдыларын дамытудың құралы	1292
311	Байменова Б.С., Медей М. Бастауыш сынып оқушыларының өзін-өзі реттеу дағдысын дамыту	1294
312	Кадырова Ж.Д. Жоғары сынып оқушыларының тұлғалық дамуындағы құндылыққа негізделген кәсіби бағдардың рөлі	1298
313	Ибрайханова А.Е. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін оқушылардың оқырмандық сауаттылығын қалыптастыруда отбасымен жұмыс істеуге даярлаудың әдістемелік жүйесі	1303
314	Нұрланқызы Д. Жеткіншек жастағы оқушылардың қазіргі білім беру жүйесіндегі оқу мотивациясының ерекшеліктері	1306
315	Кәрімова А.Е. Ғылымаралық коммуникация жағдайындағы жоғары мектеп педагогикасы: қазіргі жай-күйі мен даму перспективалары	1311
316	Загородская В.С., Мичирова Р.Р. Ценностный подход в педагогическом сопровождении классных руководителей как условие профилактики конфликтов среди обучающихся	1319
317	Темиргалиева А.Б. Аксиологический вектор цифровизации начального образования: развитие профессиональной компетентности педагога-эксперта	1323
318	Байзакова З.Е. Мектеп жасына дейінгі балаларда еңбек әрекеті арқылы «Адал азамат» құндылықтарын қалыптастыру	1326
319	Серік М. Мектеп жасына дейінгі балалардағы буллингке әсер ететін әлеуметтік-мәдени факторлар	1330
320	Lyu Y. A value-based approach to the professional development of the modern physical education teacher	1334
321	Abiltayeva A. An axiological approach to the development of environmental competencies of students of pedagogical fields	1339
322	Төреханова Е.С. Мұғалімнің эмоционалдық интеллекті және көшбасшылық қабілеті	1342

323	Абдуллаева Г.С., Баймұрза А.А. Музыка сабақтарында жасанды интеллектті қолдана отырып, оқушылардың эстетикалық және эмоционалдық құндылықтарын арттыру	1346
324	Айдархан М.А., Халикова Н.С. Жыраулар поэзиясын оқытуда герменевтикалық талдауға үйретудің тиімді жолдары	1349
325	Айдарханова Н.Т. Үздіксіз білім беру жағдайындағы педагог тұлғасының кәсіби дамуының өзектілігі	1353
326	Мағзумова З.Н. Жаһандық педагогикалық трендтер контекстінде болашақ мектеп директорларының көшбасшылық дағдыларын дамыту	1357
327	Муханбеткалиева М.Т. Цифрлық білім беру ортасында жасөспірімдердің құндылық бағдарын дамыту: жасанды интеллект мүмкіндіктері	1363
328	Есимова А.Б. Балалар арасында буллингтің алдын алу жолдары	1368
329	Рүстембекова А.Ғ. Әдебиеттік оқу үдерісінде бастауыш сынып оқушыларының гуманистік қарым-қатынас мәдениетін дамыту	1372
330	Тажединова А.Д. Болашақ педагогтердің кәсіби лидерлік дағдыларын дамытудың педагогикалық алғышарттары	1377
331	Әскербек А.Қ., Мурзина С.А. Функционалдық сауаттылықты дамытудағы мұғалімнің кәсіби рөлі мен педагогикалық құзыреттілігі	1381
332	Бекзат А.Б., Ералин Қ.Е., Саймбетова Ж.Т. Кәсіби дизайнерлердің мәдени құзыреттілігін қалыптастырудағы этнодизайн қағидаттарының рөлі	1385
333	Шалабаева Ж.С., Ережепова Б.Т., Серикханқызы А., Сұлтанқызы Р.А., Қайратқызы Д. Бастауыш сынып оқушыларына математика сабағында топтық жұмыс арқылы ынтымақтастығын қалыптастыру ерекшеліктері	1389
334	Гафиятуллина Н.Б. Формирование готовности будущих учителей начальных классов к профилактической работе с младшими школьниками	1393
335	Куандыкова Э.К., Глеубергенова К.А. Карменова Н.Н., Зиявдинова А. К. Сравнительный анализ отечественного и российского опыта практической направленности школьной географии	1397
336	Данабекова Д.А., Ақитбаева Н.К. Психолого-педагогические подходы к интеграции обучения в системе школьного образования РК	1402
337	Дауенова М., Ақитбаева Н.К. Қазіргі жағдайда жасөспірім тұлғасының дамуына элеуметтік-мәдени ортаның әсері	1407
338	Сералы Ә.Е., Ильясова Г.У. Химия пәнін оқытуда білім алушылардың танымдық белсенділігін арттыру	1411
339	Сағындықова А.Т., Есмаханова Г.А.	

	Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоциялық тұрақтылығын қалыптастыруда ертегі терапиясының маңызы	1416
340	Уайсова К.Т. Болашақ бастауыш білім педагогтерін театрландыру әдістері негізінде оқушыларды оқытуға даярлаудың педагогикалық шарттары	1420
341	Медеубаева К.Т., Сейтенова С.С. Инновациялық білім беру жағдайында студенттердің күзiреттiлiгi мен оқу мотивациясын дамытуға геймификацияның ықпалы	1425
342	Мурсалиева А.К. Бастауыш мектеп оқушыларының оқу мотивациясын ынталандыру және басқару	1429
343	Алимулова А.С. Дене тәрбиесінде волейболдың маңызы	1434
344	Zhamalbek A. Ethical and legal boundaries of pedagogical discourse: mechanisms for preventing aggressive speech acts as the foundation of a teacher's professional culture	1438
345	Есеналиева Н. Химия сабақтарында цифрлық технологияларды қолданудың тиімділігі	1441
346	Жұмабек Ұ.Ә., Убайдулла Ж.С. Мұғалімнің кәсіби шеберлігін дамыту	1446
347	Таурбекова А.С. Болашақ мұғалімдерді бастауыш сынып оқушыларының оқу сауаттылығын дамытуға бағытталған педагогикалық технологияларды тиімді қолдануға даярлау	1450
348	Атышева Б.Б., Zhalel A. Болашақ биология мұғалімдерінің кәсіби-шығармашылық құзыреттілігін экологиялық ойлаумен ұштастыра дамыту жолдары	1455
349	Ахмаджанова Д.С. Бала тәрбиесінде ұлттық құндылықтарды қолданудың маңызы	1459
350	Кожгельдиева С.С., Қожабаева А.А. Бастауыш сынып оқушыларының сыни ойлау ерекшеліктері	1465
351	Сейтова Ж.Ә. Болашақ әлеуметтік педагогтардың өзін-өзі реттеу негізінде әлеуметтік интеллектісін қалыптастыру	1472
352	Абдрасилова Г.Л., Атемова К.Т. Оқушылар прокрастинациясының алдын-алу: педагог-психолог даярлығындағы құндылықтық басымдық ретінде	1479
353	Асантаева Ұ.С. Балалардың музыкалық білімін бағалаудың тиімділігі	1484
354	Булатбаева А.Ә., Иманбекова Б.І., Болатов А.М Білім беру ұйымдарында суицидтің алдын алуды ұйымдастырудағы жүйелі тұғыр	1488
355	Әшірбай А.С. Заманауи педагогтің кәсіби дамуындағы құндылықтық тәсілдеме: жүсіп баласағұн идеялары негізінде	1493
356	Жаныбекова Л.Т., Жаныбекова Р.Т., Қайырбосынқызы Ә. Влияние изучения иностранного языка на формирование профессиональных компетенций будущего специалиста	1497
357	Боранбаева Г.Н.	

	Диалог поколений: трансформация ценностных ориентаций молодых учителей и опытных наставников	1501
358	Искакова Д.А. Жеткіншектер арасындағы буллингті алдын алудағы әлеуметтік педагогтың рөлі	1506
359	Касымбекова А. Ж., Ильясова Г.У. Химияны оқытуда оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың ғылыми-педагогикалық негіздері	1510
360	Дарбаева Г.Қ. Болашақ педагог-психологтардың кәсіби дамуындағы психологиялық саулықтың құндылықтық маңызы	1515
361	Утеубаева Н.А. Формирование языковой личности современного студента в многоязычной образовательной среде: ценностный и социолингвистический аспекты	1520
362	Узакбаева А.Т., Текеев И., Рахимжанова Л.Б. Методические принципы и педагогические условия адаптивного обучения на основе интерактивного веб-приложения	1524
363	Мускина А.Н. Жас педагогтің кәсіби дамуының құндылықтық бағдарлары	1529
364	Азимов К.Э. Педагогические возможности предмета «начальная допризывная подготовка» в формировании у учащихся чувства патриотизма в условиях образования, основанного на ценностях	1534
365	Мұратқызы А. Болашақ педагогтердің кәсіби дамуында құндылық бағдарларын қалыптастыру	1539
366	Байназарова А.Б. Бала тұлғасының әлеуметтік бейімделуі отбасы тәрбиесі жағдайында	1544
367	Абенев Н.Н., Махамбетова Ж.Т. Жасөспірімдердің эмоционалдық әл-ауқатын қалыптастырудағы сынып жетекшісінің рөлі	1549
368	Аметхан Ж. Зар заман поэзиясын оқытудың тиімді әдістері	1554
369	Сайманова П.С. Оқушылардың психологиялық резиленттілігін дамытуға болашақ педагог-психологтерді даярлаудың теориялық негіздері	1559
370	Кулымбаева А.К., Нуркасинова Л.М. Білім берудегі лидерліктің құндылығы және оның қалыптасу механизмдері	1564
371	Қонысбаев Қ.Б., Жандилдина Р.Е. Дене тәрбиесінде баланың жеке тұлға қабілетін дамытуда оқытудың жаңа технологияларын енгізудің тиімді жақтары	1568
372	Курбанов А.С., Ағабек Т.С. Қазақ тілі сабақтарында әдеби мәтін мен лингвистикалық талдауды кіріктіре оқытудың тиімділігі	1572
373	Курманова С.Б., Абдрахманова Р.Р., Литовченко А.Р. Культура клипового мышления: деградация или новая форма разума?	1575
374	Курманова С.Б., Нұрғожа А.Б., Еркінқызы М Критическое мышление как условие модернизации общественного сознания в Республике Казахстан	1580

375	Сулейменова А.М. Мектепке дейінгі ұйым әдіскерінің цифрлық трансформация жағдайындағы кәсіби рөлі	1584
376	Чакенова Б.А. Халықаралық тәжірибе контексінде қазақ дәрігерлерінің ағартушылық бастамалары	1587
377	Кабылбекова Л.Б., Байдалиев Д.Д. Мектеп географиясында табиғи қауіптерді оқыту арқылы білім алушыларды адамгершілікке тәрбиелеу	1592
378	Адаменко А.В. Диагностика уровня сформированности экологической культуры студентов	1597
379	Джанабаяев К.Т., Жанабай А.А., Тұрысбек Ж.Ө. Әскери-патриоттық клуб жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру ерекшеліктері	1600
380	Жолдасбаева Т.Ә. Қазіргі білім беру жағдайында ер балалардың азаматтық жауапкершілігін қалыптастырудың әлеуметтік-педагогикалық аспектілері	1604
381	Хачетлов К.А., Хачетлова С.М. Современные тренды в патриотическом воспитании через технологии ИИ	1607
382	Қабен Н.Ғ., Бәйдірова С.С., Ақылбекова Э.А. Бастауыш сынып оқушыларына этномәдени негіздегі патриоттық тәрбие беру	1610
383	Джабиева М.Х., Ермаков Д.С., Амантай Ж.А. Персонализированное образование: проблемы и решения (На примере учебного модуля «педагог: профессия и личность»)	1613
384	Менлибекова Г.Ж., Ниязова Г.Б. Качество образования как целевые ориентиры образовательной программы	1616
385	Асылбекова М.П., Таукелова А.Е. Цифрлық орта жағдайында студенттердің мәдени құндылықтарын дамытудың маңыздылығы	1622
386	Жумабекова Ф.Н. Цифрлық дәуірдегі заманауи педагог мамандарды даярлаудағы құндылықтарға бағдарланған тәсілдеме	1626
387	Махадиева А.К. Формирование позитивного самоотношения будущих социальных педагогов средствами активных методов обучения	1630
388	Бурдесбекова У.И. Менталды денсаулықтың көп аспектілігі мен зерттелу жолдары	1633
389	Сарипбекова А.Т. Теоретические подходы к изучению партисипативной готовности будущих педагогов	1637
390	Жандосқызы А., Кошанова М.Т. Білім беру жүйесіндегі көшбасшылық пен толеранттылық: болашақ педагог-психологтердің кәсіби даярлығындағы интеграция	1640

БОЛАШАҚ ПЕДАГОГТЕРДІҢ КӘСІБИ ДАМУЫНДА ҚҰНДЫЛЫҚ БАҒДАРЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Мұратқызы Арман

Akhmetova_05@mail.ru

«8D01103 - Педагогика және психология» білім беру бағдарламасының 3 курс докторанты
Л.Н.Гумилев ат. ЕҰУ, Астана, Қазақстан

Аннотация. Бұл мақалада болашақ педагогтердің кәсіби дамуында құндылық бағдарларын қалыптастыру мәселесі жан-жақты қарастырылады. Қазіргі білім беру жүйесінде педагог тұлғасының кәсіби құзыреттілігімен қатар, оның рухани-адамгершілік, әлеуметтік және кәсіби құндылықтарды қатар меңгеруі ерекше маңызға ие. Зерттеу барысында болашақ педагогтердің кәсіби дамуына құндылық бағдарларының әсері теориялық тұрғыдан негізделіп, педагогикалық үдерісте оларды қалыптастырудың тиімді жолдары айқындалады. Эмпирикалық зерттеу нәтижелері болашақ педагогтердің кәсіби құндылықтарды қабылдау деңгейін анықтауға мүмкіндік беріп, педагогикалық даярлық сапасын арттырудағы құндылықтық тәсілдің маңызын дәлелдейді. Зерттеу нәтижелері педагог кадрларды даярлау жүйесінде қолдануға ұсынылады.

Кілт сөздер: болашақ педагог, кәсіби даму, тұлғалық даму, құндылық бағдарлары, кәсіби құндылық бағдар, аксиология.

Abstract. The article examines the issue of forming value orientations in the professional development of future teachers. In the context of modernizing the education system, not only professional competence but also the development of spiritual, moral, social, and professional values of a teacher becomes increasingly important. The study provides a theoretical justification for the role of value orientations in the professional development of future teachers and identifies effective ways of their formation within the educational process. The results of the empirical research make it possible to determine the level of students' professional values and confirm the significance of the value-based approach in improving the quality of teacher training. The findings of the study can be applied in the system of professional training of pedagogical personnel.

Keywords: future teacher, professional development, value orientations, professional values, professional value orientations, axiology.

Кез-келген мамандық өзінің құндылық бағдарларының жүйесін, яғни кәсіби этиканы дамытады. Кәсіби құндылықтар-бұл жеке тұлғалық факторлар, соның негізінде адам кәсіби саланың пайдасына таңдау жасайды, өз қызметін игереді және орындайды. Олар кәсіби қызметтің барлық түрлерінің жеке әлеуметтік маңызды нәтижесін қамтамасыз етеді. Педагогикалық іс-әрекет қызметтің тиімділігінің оның субъектісінің құндылық бағдарлары сипатына тәуелділігі ерекше маңызды болып табылатындар қатарына жатады.

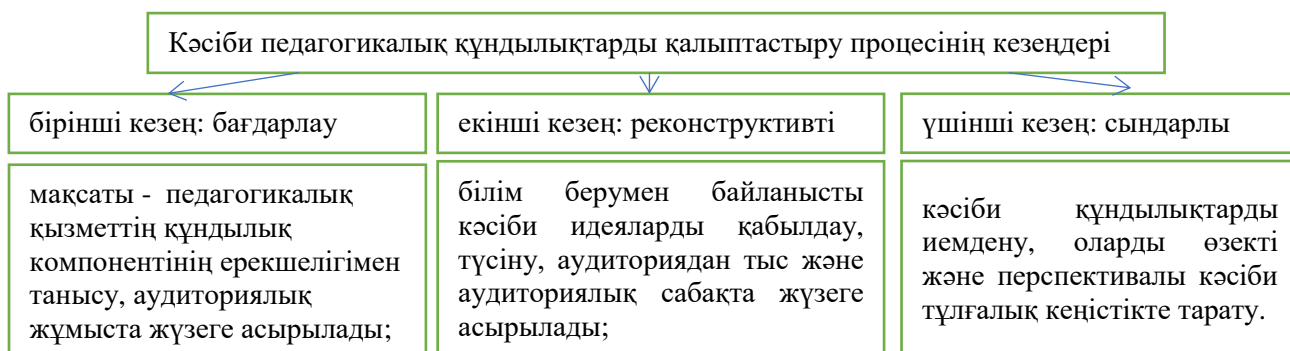
Білім беру процесіндегі құндылықтарды зерттеуді ғалымдар білім беру құндылықтары туралы ғылым ретінде анықтайтын педагогикалық аксиология шеңберінде қарастырады. Аксиология құндылықтардың табиғатына, шындықтағы орнына және құндылық әлемінің құрылымына, олардың бір-бірімен, әлеуметтік және мәдени факторлармен тұлғаның қарым-қатынас ортасы туралы мәселелерді зерттейді және аксиологиялық тәсілдің теориялық негізі болып табылады. «Құндылықтар» категориясынан басқа педагогикалық аксиологияда мына ұғымдар маңызды болып табылады: құндылықтар жүйесі, құндылық көзқарасы, құндылық бағдары және т.б [1]. Бұндағы құндылық бағдарлар адам өмірінің ең жоғары мағыналары ретінде мінез-құлықты реттеушілер қызметін атқарады, жалпыадамзаттық және жалпыұлттық сипатта болады. Құндылық бағдарлар жүйесі адамның әлеуметтік шындыққа мағыналы қатынасын білдіреді, осы тұрғыдан оның мінез-құлқының мотивациясын анықтайды, қызметінің барлық аспектілеріне айтарлықтай әсер етеді. Кез-келген мамандық өзінің құндылық бағдарларының жүйесін, яғни кәсіби этиканы дамытады.

Кәсіби құндылықтар - бұл жеке тұлғалық факторлар, соның негізінде адам кәсіби сала бойынша таңдау жасайды, өз қызметін игереді, орындайды. Олар кәсіби қызметтің барлық түрлерінің жеке әлеуметтік маңызды нәтижесін қамтамасыз етеді [2].

Білім беру құндылықтарының ішінде болашақ педагогтің мәдени-шығармашылық кәсіби құндылықтары алдыңғы қатарға шығады, себебі қазіргі қоғамда болып жатқан процестерді реформалау педагогтің жеке басына жаңа талаптарды қояды. Бүгінгі таңда білім беру мекемелеріне білім алушылардан жоғары құндылықты көретін ізгілікті педагог қажет, яғни ол кәсіби-педагогикалық мәдениеттің, руханият пен адамгершіліктің жоғары деңгейіне

ие болып, оқытудың жаңа әдістері мен технологияларын меңгеріп, өзінің педагогикалық қызметінде үнемі шығармашылықпен өзін-өзі жүзеге асыруға ұмтылуы қажет. Педагог қызметінің арқасында отандық ғылымды, мәдениетті дамыту, мәдени мұраны сақтау және көбейту саласында мемлекеттік саясат жүзеге асырылады. Олай болса, заманауи педагог көпфункционалды тұлға және әр түрлі қызмет түрлеріне ие болуы керек, яғни өзінің шынайы мақсатын жоғалтпай кәсіби құндылықтарды өзгертпестен жүйке және физикалық стрессті кәсіби түрде жеңе біліп, заңнамалық және жалпы қабылданған нормаларды, талаптарды сақтауы тиіс. Осы тұрғыдан алғанда, болашақ педагогтің кәсіби құндылықтарды иемденуі таңдаған мамандығын меңгерген сәттен бастап, бүкіл кәсіби қызмет барысында жалғасады. Мектеп білім алушыны жалпыадамзаттық құндылықтармен таныстыруда жетекші рөл атқарса, ал педагог қоғамдағы аксиологиялық құндылық функциясын жүзеге асыруы қажет.

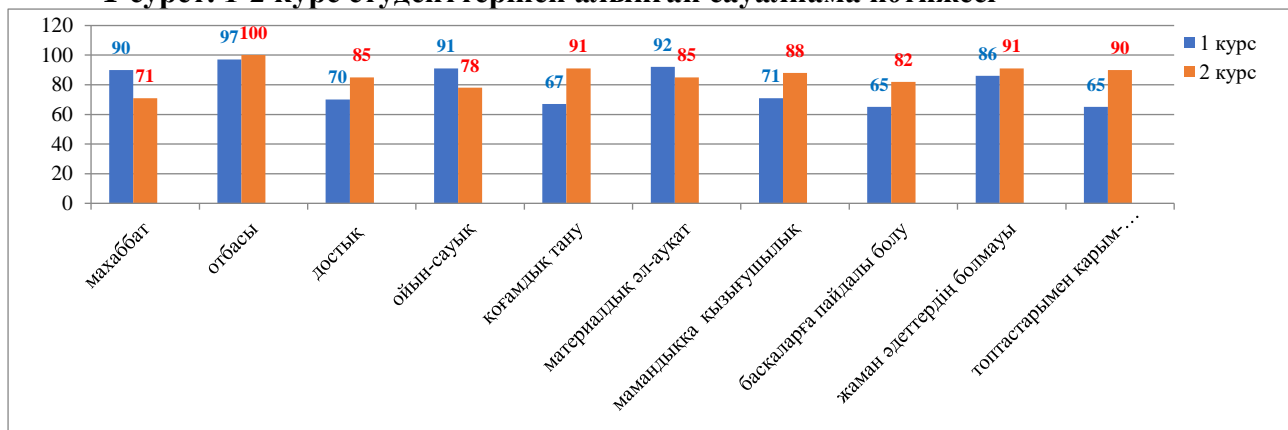
Педагогикалық құндылықтар - бұл педагогикалық қызметтің дүниетанымын, мазмұны мен сапалық сипаттамаларын анықтайтын эмоционалды түрде дамыған ішкі реттеуші. Бұл педагогтің әлеуметтік және кәсіби белсенділігінің бағдарлары, яғни гуманистік бағдар, себебі олар қоғамның барлық рухани құндылықтарын шоғырландырады. Егер, педагогтің кәсіби құндылықтары біртұтас жүйені құраса ғана, өзінің кәсіби қызметінің негізгі реттеушісі бола алады [3]. Педагог білім беру және тәрбиелеу қызметімен, педагогикалық әдеби және үлгі-өнегесімен білім алушылардың жеке басына әсер етудің үлкен әлеуетіне ие. Соған орай, педагогтің қалыптастырушы мүмкіндіктері оның жеке басына, адамгершілігі мен кәсіби құндылықтарына жоғары талаптарды қояды.

1-сурет. Педагогикалық құндылықтарды қалыптастыру процесінің кезеңдері

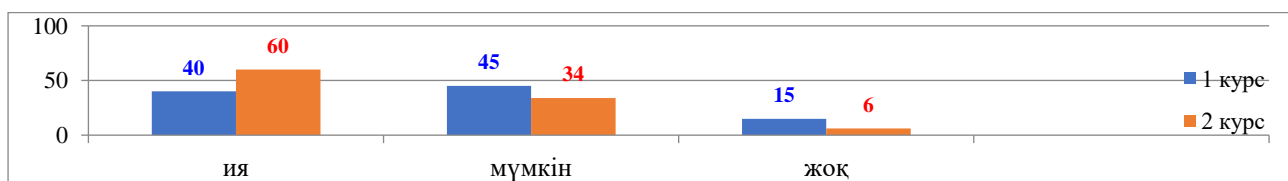
Педагогикалық құндылықтардың қалыптасуы, кез-келген басқа рухани құндылықтар сияқты, өздігінен жүрмейді. Ол қоғамдағы әлеуметтік, саяси, экономикалық қатынастармен анықталады, сонымен бірге педагогтың жалпы дамуын анықтайды. Болашақ мұғалімнің кәсіби құндылық бағдарын қалыптастыру мәселесі әр уақытта да өзекті. Педагогикалық құндылықтар кәсіби тұлғаның қалыптасуында маңызды рөл атқарады, мінез-құлықты реттеудің жоғары деңгейі ретінде әрекет етеді, оның мүдделері мен қажеттіліктерінің бағытын білдіреді, кәсіби педагогикалық қызмет саласындағы көзқарастар мен мотивацияларды анықтайды. Педагогикалық құндылықтар деңгейі мұғалімнің жеке және кәсіби өсуінің көрсеткіші. Педагогикалық мамандыққа көбінесе тиісті кәсіби бағдары жоқ жастар жиі келетіндігіне байланысты, өзекті педагогикалық міндеттердің бірі болашақ мұғалімнің бойында педагогикалық қызметке кәсіби құндылық бағдарды қалыптастырудың тұтас жүйесін құру. Зерттеу тақырыбымыздың аясында Астана халықаралық университетінің жоғары педагогикалық колледжінің «5AB01140101 Бастауыш білім беру педагогикасы мен әдістемесі қолданбалы бакалавры» мамандығының 1-2 курс студенттерінен сауалнама алынды. Сауалнамаға 135 респондент қатысты. Олардың жеке мәдени құндылықтары мен оқудан тыс уақыттағы құндылық белгілері талданды. Респонденттердің әрбір құндылық бағдарының маңыздылығы басымдық шкаласымен анықталды.

1-сурет. 1-2 курс студенттерінен алынған сауалнама нәтижесі

1 курстарда жетекші құндылықтарға махаббат - 90%, отбасы - 97%, ойын-сауық - 91%, материалдық әл-ауқат - 92%, жаман әдеттерден аулақ болу - 86% құра, онша маңызды болмағаны достық - 70%, қоғамдық тану - 67%, мамандыққа деген қызығушылық - 71%, басқаларға пайдалы болу - 65%, топтастырмен қарым-қатынас - 65% құрады. Ал, 2 курстарда 71% махаббаттан басқасының бәрі жетекші құндылықтар.

2-сурет. Сіз өзіңіздің кәсіби қызметіңізді таңдалған мұғалім мамандығымен байланыстыруды жоспарлап отырсыз ба?

Бұл сұраққа респонденттердің жауаптары келесідей болды: 1 курстарда 40% - «иә», 45% – «мүмкін», 15% - «жоқ», ал 2 курстарда 60% - «иә», 34% – «мүмкін», 6% - «жоқ». Бұдан шығатыны 1 курс студенттерінің педагогикалық мамандыққа әлі дайын еместігін аңғартты және алынған мәліметтерден студенттер үшін мамандық құндылық емес деп айтуға мүмкіндік береді. Ал, 2 курс студенттерінің педагогикалық мамандыққа даярлығының қалыптасып келе жатқандығын аңғартты. Келесі зерттеу студенттердің оқудан тыс уақыттарда немен шұғылданатындарын анықтау.

3-сурет. Бос уақыттарыңда немен айналысасыздар?

Сонымен, зерттеу нәтижелері көрсеткендей, 1 курстарда 35% бос уақытын достары, теледидар мен компьютерде өткізеді, 23% ойын-сауық музыкасын тыңдайды, тек 19% бос уақытында қосымша сабақтарға қатысады, 15% көркем әдебиет оқиды, 8% көрмелер мен театрларға барады. Ал, 2 курстарда 27% бос уақытын достарымен және теледидар мен компьютерде өткізеді, 20% ойын-сауық музыкасын тыңдайды, 22% қосымша сабақтарға қатысады, 19% көркем әдебиет оқиды, 12% көрмелер мен театрларға барады. Нәтижелер болашақ мұғалімдердің бос уақыттағы мінез-құлқы және мәдени құндылықтарға пассивті-тұтынушылық көзқарасы туралы айтады.

Зерттеу нәтижелерінің барысында анықталғаны студенттердің көпшілігінің педагогикалық мамандыққа құндылық-семантикалық қатынастарының әлі де қалыптаспауы туралы нақты түсінік берді, тұтынушылық бағдарлар құндылық бағдарларында басымдыққа ие екенін көрсетті. Әрине, бұл құндылықтардың көпшілігі кәсіптік педагогикалық білім берудің білім беру бағдарламасына кіретін оқу курстары мен оқыту нәтижелерінің немесе пәндер мазмұнында ұсынылған. Алайда, оқытудың логикасы «қабылдау – түсіну – есте сақтау – көбейту» көбінесе формализм және зейінділікпен ұштасып, тіпті қоғамдық және гуманитарлық пәндерді оқытуда бұл құндылықтардың моральдық, рухани және әлеуметтік құндылықтардың толықтай дамуын қамтамасыз етпейді. Оларды болашақ педагогтердің санасында, өмірлік тәжірибесінде бекіту және білім алушыларға және педагогикалық жұмысқа деген қарым-қатынастың құндылық негізіне айналу үшін өмір бойы және тәжірибе арқылы, өнімді әлеуметтік пайдалы және жеке маңызды қызметтің әртүрлі түрлері арқылы құндылықтарды бекіту және іске асыру қажет. Қазіргі педагогикалық колледждердің білім беру процесінде мұндай қызметтің үлес салмағы шамалы болғандықтан кәсіптік-педагогикалық білім берудің мазмұны жетілдіруді қажет етеді.

Болашақ педагогтердің құндылық бағдарларын қалыптастыру мәселесін шешу педагогикалық білімнің оқу процесінде игерілетін өзара әрекеттесуді, тұтас педагогикалық рефлексия мен моральдық-этикалық құндылықтарын дамытуды қамтамасыз ететін тәсілді жүзеге асыруды көздейді, оның бағыты құндылық бағдарды құрайды [5]. Сонымен қатар, білім беру процесінде болашақ педагогтерді мәдениеттің субъектісі ретінде зерттеуге, жалпы мәдени және моральдық-эстетикалық компоненттермен толтыруға, эмоционалды-бейнелі саланы кеңейтуге, ынтымақтастық негізінде тұлғааралық өзара әрекеттесудегі шығармашылық белсенділікке басымдық беру керек. Педагогикалық мамандыққа деген сүйіспеншілікті, әлемдік мәдениеттің көркемдік жетістіктеріне тұрақты қызығушылықты қалыптастырумен үйлесуі тиіс. Модульдер мен оқыту нәтижелері/пәндер негізінде болашақ педагогтің жеке басының интеллектуалды, құндылық, эмоционалды қатынасын, шығармашылық өнімді педагогикалық іс-әрекетпен баланыстыру, қосымша курстар арқылы оқытудың мазмұнды бөлігін күшейту, кәсіби құндылық бағдарларын қалыптастыруға байланысты түрлі тәрбиелік іс-шараларға қатыстыруда олардың құндылық бағдарлары, құндылық қатынастары, кәсіби-құндылық бағдар туралы аксиологиялық білім негіздерін тереңірек меңгеретін болады. Оның мақсаты - болашақ мұғалімдерде педагогикалық мамандық, оның білім беру практикасындағы маңызы туралы тұтас түсінік қалыптастыру.

Болашақ педагогтің кәсіби құндылық бағдарын қалыптастыру педагогикалық практикасыз мүмкін емес, оның барысында туындайтын педагогикалық мәселелерді шешуді үйренеді. Практика кәсіптік білім берудің негізгі білім беру бағдарламаларының ажырамас бөлігі және болашақ мұғалімді педагогикалық қызметке сәтті дайындаудың тиімді құралдарының бірі [4]. Практика кезінде педагогикалық қызметтің барлық компоненттері іске асырылады: мақсаттар, мотивтер, мазмұн, ұйымдастыру, функциялар, нәтижелер, бақылау, өзін-өзі бақылау, талдау. Сонымен қатар, тәжірибе эмоционалды-сенсорлық тәжірибелер мен құндылық-мағыналық көзқарастар негізінде болашақ педагогтің кәсіби бағдарланған тәжірибесін байытуға ықпал етеді. Педагогикалық практика барысында әлеуметтік-кәсіби белсенділікті арттыру қабілеті, педагогикалық қызметтің салаларына жан-жақты бағдарлану, рефлексиялық мәдениетті қалыптастыру, оқыту мен тәрбиелеу құралдары мен әдістері, практикалық шешімдерді әзірлеу, қабылдау процестері рефлексияға айналады.

Болашақ педагогтерді зерттеу қызметі тарту, оның болашақтағы дербес қызметті орындау кезіндегі мансабының маңызды аспектісі. Ол ғылыми зерттеулерге белсенді қатыса отырып, өз тәжірибесін байытуға және педагогика ғылымының дамуына үлес

қосу үшін жаңа әдістер мен тәсілдерді әзірлеуге ұмтылады. Білімге деген құштарлық пен үздіксіз білім алуға деген ұмтылыс оны зерттеуші етеді, ол педагогика мен ғылымдағы соңғы тенденциялар мен жетістіктерден хабардар болу үшін өзінің көкжиегін үнемі кеңейтуге тырысатын болады. Ол үшін рефлексия және интроспекция оның педагогикалық қызметінің ажырамас бөлігіне айналуы қажет [6]. Ол білім алушылардың оқу сапасын қамтамасыз етудегі жақсартуға, дамыту жолдарын табуға, өз жұмысын үнемі талдауға үйренуі тиіс. Мұндай педагог жеке кәсіби өсуге ұмтылып қана қоймай, өз білімі мен тәжірибесін әріптестерімен бөлісуге ықпал етеді. Осының бәрі болашақ педагогтерді даярлау процесінде колледж қабырғасында жүйелі түрде жүзеге асырылуы тиіс. Мамандықты саналы түрде таңдау және оған белсенді кіру болашақ педагогке өзін-өзі дамытуға және кәсіби ортада қалыптасуға жол ашады. Бұл процесс рефлексия, интроспекция және рухани адамгершілік позицияны анықтау формасын қабылдай отырып, кәсіби дайындыққа дейінгі кезеңде басталады.

Осылайша, болашақ педагогтің кәсіби дамуында құндылық бағдарын қалыптастыру нәтижесінде әлемнің педагогикалық бейнесі қалыптасады, толықтырылады және кеңейеді, бұл оның педагогикалық қызметінде негізге айналады деген қорытынды жасауға болады:

- өскелең ұрпақты оқыту, тәрбиелеу және әлеуметтендіру құралдары мен тәсілдеріне құндылықтарды таңдау;
- білім алушылармен және ата-аналармен өзара іс-қимылды ұйымдастыру кезіндегі проактивті кәсіби позиция;
- мамандықтағы өзін-өзі дамыту және өзін-өзі жетілдіру;
- таңдаған мамандығына деген сүйіспеншілік қатынас.

Осылайша, қазіргі педагогтің кәсіби дамуына құндылық бағдарын қалыптастыру білім беру құндылықтары мен педагогикалық практика арасында терең және өнімді байланыс орнатуға мүмкіндік береді. Бұл тәсіл өзін-өзі дамытуға, кәсіби өсуге және жаңа буынды тәрбиелеуге қабілетті тұлғалар қалыптасатын жемісті білім беру ортасын құруға ықпал етеді. Болашақ педагогтардың кәсіби құндылық бағдарын қалыптастыру мәселесі педагог кадрларды аксиологиялық даярлау мәселелерімен тікелей байланысты екенін көріп отырмыз. Әр түрлі білім беру мекемелері үшін болашақ мамандарды даярлау сұраныстарына жауап беретін кәсіби құндылықтарды қалыптастыру мәселесі бүгінгі таңда Отандық білім беруді дамытуда өткір мәселелердің біріне айналууда. Болашақ педагогтердің кәсіби құндылық бағдарларын қалыптастыру қажеттілігі жаңа әлеуметтік бағдарларды белгілейді.

Пайдаланған дереккөздер тізімі

1. Ивин А.А. Аксиология. Научное издание. - М.: Высш. шк., 2006. –228 с..
2. Педагогика профессионального образования: Учеб. пособие для студ. высших пед. учеб. заведений/ Е.П. Белозерцев, А.Д. Гонеев, А.Г. Пашков и др.; Под ред. В.А. Сластенина. – М.: Академия, 2004. – 368 с.
3. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / И.Ф. Исаев. – М.: Академия, 2002. – 208 с.
4. Андреев В.И. Педагогика: Учебный курс для творческого саморазвития / В.И.Андреев. – Казань: Центр инновационных технологий, 2000. – 608 с.
5. Зеер Э. Ф. Психология профессионального образования: практикум: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова. — М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 144 с.
6. А.Е. Berikkhanova, Zh.A. Zhussupova, G.Ye. Berikkhanova. Developing creative potential of future teachers: research and results // Procedia - Social and Behavioral Sciences. – Vol. 171. – 2015. – P. 1142 – 1146.